

VRIJDAG 18
MAART
2022

VVL CONGRES 2022

ICC
GENT
&
ONLINE

ABSTRACTS

PARALLELSESSIES VOORMIDDAG

10u40 - 12u40

SESSIE 1V Taalontwikkelingsstoornissen - moderator: Kirsten Schraeyen

Emmelie Eelbode – Logopediste in een zelfstandige praktijk, webshop voor logopedisten ‘De Speelbode’

Inzetten van spelmateriaal in functie van zinsbouw (50’ + 10’ vraagstelling)

Tijdens deze sessie wil ik logopedisten inspireren om spelmateriaal op een creatieve, zinvolle en haalbare manier in te zetten in functie van zinsbouw. Hiervoor zal ik een aantal spellen concreet voorstellen en deze koppelen aan verschillende spelsuggesties en mogelijke zinsstructuren. Zowel eenwoorduitingen als meer complexe uitingen komen aan bod. Dit alles zal terug te vinden zijn in de hand-outs.

Aangezien hier weinig tot geen evidence-based literatuur over bestaat, vertrek ik vanuit mijn persoonlijke ervaring als logopediste en deel ik graag de meerwaarde voor therapeuten, ouders en patiënten.

Tijdens deze sessie vertrek ik vanuit het aanbod van De Speelbode, maar als deelnemer zal je ook geprikkeld worden om eigen en courant spelmateriaal anders te gebruiken.

Uiteraard is er ruimte voor vraagstelling, aanvullingen en opmerkingen.

Heleen Gorter – ouder van een kind met TOS, auteur van het boek “Vechten voor mijn kind met een TOS”

Vechten voor mijn kind met een TOS (50’ + 10’ vraagstelling)

In mijn lezing neem ik het publiek mee in ons leven met onze zoon met een TOS van zijn geboorte tot eind groep 8. Zijn taalontwikkeling komt uitgebreid aan bod, maar ook zijn sociaal emotionele ontwikkeling en hoe wij als gezin daarmee omgingen. Dit ondersteun ik met indertijd gemaakte video opnamen. In deze lezing ga ik nader in op de samenwerking met de diverse logopedisten die onze zoon hebben behandeld en geef ik een overzicht van wat ik als ouder nodig had van de logopedisten.

PARALLELSESSIES VOORMIDDAG

10u40 - 12u40

SESSIE 2V Dyslexie en dyscalculie – moderator: Nicky Wilssens

Sarah Gregoor – Coördinator PMC Maasland, Taalkracht

'Speel je mee?' Thuis spelenderwijs aan de slag met fonologische vaardigheden in de moedertaal (50' + 10' vraagstelling)

Op kleuterleeftijd wordt de basis gelegd voor de latere lees- en spellingsvaardigheden. Mondelinge taal wordt zo optimaal mogelijk gestimuleerd, het fonologisch bewustzijn wordt geprikkeld, dat en vele andere factoren hebben een invloed op het latere lees- en spellingsproces. Bij meertalige leerlingen zijn er nog heel wat extra uitdagingen. Bij heel wat meertalige kleuters verloopt dit proces als vanzelf, bij andere kleuters moeten we heel wat bewuster omgaan met taal. Hoe dan ook weten we dat hoe meer we de moedertaal betrekken, hoe steviger deze kinderen het lees- en spellingsproces zullen aanvangen. Daarnaast is ouderbetrokkenheid bij elk kind, maar vooral ook bij meertalige kinderen een ontzettende meerwaarde. Met "Speel je mee?" haal je de moedertaal net wat meer naar de klas of therapielokaal, en breng je de klas ook wat meer in huis. "Hoe dan?" vraag je je af? Door het fonologisch bewustzijn heel speels in de moedertaal te oefenen. Met deze tweetalige aanpak, kunnen ouders thuis spelenderwijs aan de slag. Daarnaast kan je als logopedist en/of leerkracht de moedertaal eenvoudiger integreren in je therapie/klaslokaal.

Lucas Hermans – Eureka Leuven

RekenTrapperS: innovatief rekenen met leuke en sterke didactiek (50' + 10' vraagstelling)

Wil je rekenen op een leuke, effectieve en zinvolle manier die voor alle leeftijden bruikbaar is? Leer dan RekenTrapperS kennen. In deze sessie oefenen we samen en leer je een aantal basistechnieken kennen die je meteen kan toepassen in je praktijk. Na de sessie kan je onmiddellijk aan de slag met heel wat bruikbare video's rond rekenen. Met RekenTrapperS geef je kinderen inzicht in hoe getallen en bewerkingen in elkaar zitten. Je krijgt handvatten om snel te differentiëren en te automatiseren op maat.

RekenTrapperS heeft unieke verticale leerlijnen die maken dat je snel van niveau kan veranderen terwijl de methodiek dezelfde blijft. Technieken zoals cirkelrekenen en getalkaarten zijn reeds wijd verspreid in Vlaanderen. Ze hebben een groot effect bij leerlingen die sterk zijn in wiskunde en bij leerlingen die nood hebben aan remediëring. Met RekenTrapperS zie je versneld leerstof, bereid je toekomstige leerjaren voor en stimuleer je kinderen met oplossingen die ook op lange termijn werken.

SESSIE 3V Stotteren en broddelen – moderator: Glenn Aerts

Ronny Boey – UAntwerpen, Centrum voor Stottertherapie, CIOOS

Zelftherapie door kinderen, tieners en volwassenen die stotteren (50' + 10' vraagstelling)

In de behandeling van stotteren wordt aan kinderen, tieners en volwassenen gevraagd om thuis te oefenen o.a. in functie van stottermodificatie. In deze voordracht wordt het belang toegelicht van zelftraining en automatisatie aan de hand van de onderliggende hersenprocessen en neuroplasticiteit. Er wordt stilgestaan op het individueel afgestemd digitaal aanbieden van thuisoefeningen. Die laten metingen toe over de mate van zelftherapie. De resultaten van een klinische studie worden besproken en met casuïllustraties verduidelijkt met inbegrip van de feedback door patiënten zelf.

Glenn Aerts – Arteveldehogeschool Gent, Zelfstandige praktijk Haapr, Antwerpen

Diagnostiek van covert stottergedrag: BAB vs OASES (25' + 5' vraagstelling)

Personen die stotteren hebben naast het observeerbare overte stottergedrag vaak ook niet-helpende gedachten, een negatieve communicatie, spreekvrees, enz. Deze fungeren als instandhoudende factoren voor het stotteren. Om inzicht te krijgen in de probleemsamenhang van de cliënt en een geïndividualiseerd behandelplan te kunnen opstellen, is het belangrijk dit covert stottergedrag zo goed mogelijk in kaart te brengen. Veel stottertherapeuten maken op dit moment voor kinderen of volwassenen gebruik van een of meerdere vragenlijsten uit de Behavior Assessment Battery (BAB, Brutten & Vanryckeghem, 2003). Deze testbatterij wordt momenteel gehernormeed. Daarnaast verscheen recent ook de Nederlandstalige aanpassing en vertaling van de Overall Assessment of the Speaker's Experience of Stuttering (OASES, Yaruss & Quesal, 2010) en dit zowel voor volwassenen, tieners als lagere schoolkinderen. Deze voordracht bespreekt het doel en de (meer)waarde van deze instrumenten voor de logopedische praktijk.

Sabine Van Eerdenbrugh – Thomas More Hogeschool, International Lidcombe Program Consortium

Kleuters die stotteren: Kennis en doorverwijsgedrag in de eerstelijns (25' + 5' vraagstelling)

Een vroegtijdige en accurate identificatie van stotteren kort na het ontstaan is cruciaal om kleuters die stotteren de meest gepaste zorg te bieden. Gezien de laatste twee decennia nieuwe inzichten werden verworven over kleuters die stotteren, vonden wij het noodzakelijk om na te gaan of zorgprofessionals in de eerstelijns (huis- en kinderartsen, artsen en verpleegkundigen van Kind & Gezin en zorgcoördinatoren en kleuterleerkrachten) op de hoogte zijn van deze nieuwe inzichten en hun doorverwijsgedrag hierop afstemmen.

SESSIE 4V Neurogene communicatiestoornissen – moderator: Annelies Aerts

Louis Heylen – Universiteit Gent, Universiteit Antwerpen

Communiceren met ouderen met een niet-aangeboren hersenletsel en met dementie
(50' + 10' vraagstelling)

Ouderen vragen respect en wensen als volwassenen aangesproken en behandeld te worden. Hoe kunnen begeleiders, hulp- en zorgverleners en andere betrokkenen het beste met hen praten en omgaan? Kunnen ze zich inleven in een wereld die niet de hunne is; kunnen ze geduld en tijd opbrengen; kunnen ze hen respecteren ondanks hun onvolmaaktheden en beperkingen? Deze voordracht focust op 'communicatie' als wezenlijk kenmerk van iemands persoonlijkheid en als omgangsvorm van ons allen met ouderen, want respectvol communiceren is de spiegel van een respectvolle omgang.

Het uitgangspunt in de communicatie met ouderen moet altijd blijven: vooral met hen praten en niet alleen over hen, in het besef dat hun wereld kleiner en eenzamer wordt. Een wereld die ooit ook de onze wordt. Een goede basishouding en het gebruik van de juiste luister- en spreektechnieken vormen de kern van deze uiteenzetting. Een aantal methodes die de communicatie met ouderen met een niet-aangeboren hersenletsel en met dementie kunnen bevorderen, komen eveneens aan bod.

De voordracht bestaat uit 3 delen:

1. communiceren met ouderen met een normaal verouderingsproces
2. communiceren met ouderen met een niet-aangeboren hersenletsel
3. communiceren met ouderen met dementie

De voordracht sluit af met een aantal handvatten die dagelijks en in alle situaties in de communicatie met ouderen toegepast kunnen worden.

Tom Steeland – Logopedische groepspraktijk Steeland, vertegenwoordiger PPEP4ALL België, co-founder Telephon Digital

Blendend toepassing van het psycho-educatieprogramma PPEP4ALL bij de behandeling van de ziekte van Parkinson en mantelzorger
(25' + 5' vraagstelling)

Bij de behandeling van personen met de ZvP zijn evidence based practice, therapiefrequentie, cueing en selfmanagement sleutelbegrippen. De rol van de mantelzorger is essentieel, maar we merken in de praktijk dat die nog te weinig wordt ondersteund.

PPEP4ALL is een gestructureerd programma dat in Nederland reeds sterk ingeburgerd is en het zelfmanagement van patiënt én mantelzorger verhoogt. Studies tonen de meerwaarde aan voor patiënt en mantelzorger, maar het programma is nog onvoldoende gekend in Vlaanderen.

In Nederland wordt het programma digitaal ondersteund door IVODO. In België gebeurt dit door Telephon.digital. Telephon is een medische app die synchroon en asynchroon kan gebruikt worden en voldoet aan de Belgische en Europese regelgeving. Het programma wordt inhoudelijk voorgesteld. De manier van werken in de praktijk wordt gedemonstreerd. Blended therapie lijkt meer en meer de therapievorm van de toekomst. Een digitale tool stimuleert de therapietrouw en verhoogt de effectiviteit. Specifiek voor personen met de ZvP en de mantelzorger, werkt het inzetten van PPEP4ALL en TelePHON.digital motiverend en verhoogt de QOL.

Liesbet Desmet – Arteveldehogeschool Gent, Sint-Augustinus Ziekenhuis Wilrijk, zelfstandige praktijk Moorslede

Botulinetoxine bij een perifere aangezichtsverlamming (25' + 5' vraagstelling)

Chemodeneratie via botulinetoxine (vaak beter gekend onder de merknaam Botox®), kan aangewezen zijn bij personen met een perifere aangezichtsverlamming. Door injectie van het botulinetoxine in een (te) actieve spier, gaat de behandelde spier tijdelijk relaxeren en in kracht verminderen. Deze behandeling kan de symmetrie maar ook de functionaliteit en zelfs het revalidatieproces positief beïnvloeden. De behandeling kan zowel aan de aangedane als niet aangedane zijde worden overwogen. Hierbij zijn een aantal parameters (zoals injectieplaats, dosering, timing) van groot belang.

In deze bijdrage wordt ingegaan op de indicaties voor doorverwijzing voor een behandeling met botulinetoxine. Aan de hand van videocasus wordt klinisch geredeneerd over injectieplaats en dosering en worden de nagestreefde effecten geïllustreerd.

PARALLELSESSIES VOORMIDDAG

10u40 - 12u40

SESSIE 5V Dysfagie – moderator: Wendy De Bruycker

Jan Vanderwegen – Diensthoofd bij Regionaal Ziekenhuis Heilig Hart Leuven

Dysfagiegereedsschapskist in 2022: wat wel, wat niet meer? (50' + 10' vraagstelling)

Deze voordracht gaat de inhoud van de gereedschapskist voor de in-dysfagie-geïnspireerde logopedist na: wat moet er zeker inblijven? Wat is aan vervanging toe? Welke nieuwe zaken zijn het overwegen waard? Op het einde is de gereedschapskist klaar om de komende jaren de nodige taken met maximale kansen op succes aan te kunnen!

Dirk Vanneste – Privépraktijk stem Kooigem (Kortrijk)

Behandeling van supragastrisch boeren, aërofagie en ruminatie, een uitdaging voor de logopedist (50' + 10' vraagstelling)

Achtergrond: Steeds meer gastro-enterologen verwijzen mensen met de diagnose supragastrisch boeren, aerofagie en rumineren naar de logopedie voor een aangepaste behandeling. In alle gevallen gaat het om een gedragsstoornis waarvoor logopedische behandeling een oplossing kan bieden, gezien onze ervaring met de klassieke slokdarmspraak bij laryngectomiepatiënten en met slikken.

Methode: In de presentatie worden de drie fenomenen omschreven, de diagnose toegelicht en de behandeling beschreven.

Resultaat: Vanuit mijn achtjarige ervaring heb ik kunnen vaststellen dat we voor die problemen vaak goede resultaten kunnen bereiken op korte termijn. Conclusie: Mits een juiste diagnosestelling kan logopedie een waardevolle bijdrage leveren in het oplossen van deze problemen.

PARALLELSESSIES VOORMIDDAG

10u40 - 12u40

SESSIE 6V Stemstoornissen – moderator: Youri Maryn

Imke Kissel – Center for Speech and Language Sciences, Vakgroep Revalidatiewetenschappen, Universiteit Gent

Attitudes ten opzichte van personen met dysfonie op basis van auditieve en audiovisuele stimuli: een pilootstudie (25' + 5' vraagstelling)

Personen met dysfonie worden negatiever beoordeeld dan personen met een normale stemkwaliteit. Deze negatieve attitudes nemen toe naarmate de ernst van dysfonie toeneemt, maar werden tot nu toe slechts onderzocht via auditieve stimuli. Deze verkennende studie onderzocht correlaties tussen stemkwaliteit en attitudes van onervaren beoordelaars bij zowel auditieve als audiovisuele stimuli. Cognitieve en gedragsmatige attitudes, alsook evaluatie van stemkenmerken werden onderzocht. Personen met dysfonie werden doorgaans negatiever beoordeeld dan personen zonder dysfonie, maar correlaties op basis van (audio)visuele stimuli waren zwakker. Counseling omtrent mogelijke negatieve reacties vanuit de omgeving en de mogelijke invloed van visuele stimuli kan aangewezen zijn in de klinische praktijk.

Clara Leyns – Center for Speech and Language Sciences, Vakgroep Revalidatiewetenschappen, Universiteit Gent

Effecten van spraaktherapie bij transgender vrouwen: een systematische review en clinical trial (50' + 10' vraagstelling)

Voor veel transgender vrouwen vormt de stem een belangrijk obstakel in een transitieproces. Aangezien de hormoonbehandeling voor trans vrouwen geen invloed heeft op de stem, is logopedie (of fonochirurgie) vaak nodig om de spraak te vervrouwelijken. Uit de systematische review van onze onderzoeksgroep (Leyns et al., 2021) blijkt dat er een dringende behoefte is aan effectiviteitsstudies met sterke onderzoekdesigns. Deze presentatie biedt een overzicht rond de literatuur over de effecten van spraaktherapie, de resultaten van onze klinische studie over de korte termijneffecten van toonhoogte en resonantie-articulatietraining, en de therapeutische aanpak voor spraakvervrouwelijking.

Iris Meerschman – Centre for Speech and Language Sciences, Vakgroep Revalidatiewetenschappen, Universiteit Gent

Effect van straw phonation in lucht of water op de stemplooitribling en supraglottale activiteit van volwassen patiënten met stemstoornissen gevisualiseerd a.d.h.v. videolaryngostroboscopia: een pilootstudie (25' + 5' vraagstelling)

Doelstelling: De onmiddellijke en kortetermijneffecten van straw phonation (SP) in lucht of water nagaan bij volwassen patiënten met stemstoornissen a.d.h.v. videolaryngostroboscopia.

Methode: Twaalf volwassen patiënten met stemstoornissen werden willekeurig toegewezen aan een SP-in-lucht of een SP-in-water groep. Onmiddellijk voor en na een therapie sessie van 15 min werd een rigide videolaryngostroboscopia uitgevoerd om de kortetermijneffecten van de SP-sessie na te gaan. Bij het postonderzoek werd ook een flexibele videolaryngostroboscopia uitgevoerd tijdens SP om de onmiddellijke effecten na te gaan. De visueel-perceptuele beoordelingen gebeurden blind en in willekeurige volgorde door drie NKO-artsen a.d.h.v. het Voice-Vibratory Assessment with Laryngeal Imaging beoordelingsformulier.

Resultaten en discussie: De SP-in-air sessie gaf aanleiding tot een significante daling in mediolaterale supraglottale compressie en bijgevolg minder hyperfunctie. De beperkte toename in anteroposterieure supraglottale activiteit tijdens SP in lucht en water kan gerelateerd zijn aan een vernauwde epilarynx, een economisch fenomeen bij semi-occluded vocal tract (SOVT) oefeningen. De effecten op de vibratieamplitude waren niet eenduidig. Er was een beperkte afname in amplitude tijdens SP in water, wat de impact op de stemplooiën reduceert en bijgevolg een optimale basis voor stemtherapie creëert. Tijdens SP in lucht, daarentegen, namen de amplitude en mucosale golf significant toe, wat kan suggereren dat de supraglottale druk onvoldoende was om de gewenste effecten van een SOVT te bekomen. Ook na de SP-in-water sessie steeg de amplitude significant en het is onduidelijk of dit gerelateerd is aan vocale efficiëntie of vocal fatigue. Toekomstig grootschalig onderzoek bij subgroepen van patiënten is nodig om deze hypothesen verder te exploreren.

PARALLELSESSIES VOORMIDDAG

10u40 - 12u40

SESSIE 7V Spraak- en gehoorstoornissen – moderator: Sanne Jassogne

Cassandra Alighieri – Centre for Speech and Language Sciences, Vakgroep Revalidatiewetenschappen, Universiteit Gent

Evidence-based logopedische behandeling van kinderen met palatoschisis: een integratie van de best beschikbare wetenschappelijke evidentie met de perspectieven van de logopedisten en ouders (25' + 5' vraagstelling)

Een evidence-based behandeling bestaat uit meer dan het uitvoeren van handelingen gebaseerd op informatie rond de doeltreffendheid ervan. Het beoogt een harmonisatie van het perspectief van de zorgverlener, het kind en de ouders met de beste wetenschappelijke evidentie. Binnen deze presentatie wordt een state-of-the-art overzicht gegeven van deze drie pijlers van evidence-based practice bij kinderen met schisis. Meer specifiek zoomen we in op de inhoud en dosering van logopedische therapie. Daarnaast worden kwalitatieve onderzoeken besproken die de percepties van ouders en logopedisten rond logopedische therapie bij kinderen met schisis onderzochten.

Kim Bettens – Centre for Speech and Language Sciences, Vakgroep Revalidatiewetenschappen, Universiteit Gent

Betere spraak na zeer vroege palatale sluiting? – Een longitudinale case-control studie bij Oegandese kinderen met een palatoschisis (25' + 5' vraagstelling)

Het sluiten van het verhemelte voor de productie van de eerste consonanten zou resulteren in de ontwikkeling van minder actieve articulatiestoornissen. Om deze hypothese te verifiëren werd de spraak van Oegandese kinderen waarvan het verhemelte gesloten werd voor de leeftijd van 6 maanden longitudinaal onderzocht. Tien kinderen met palatoschisis werden onderzocht op 5 en 10 jaar. Verschillende spraakkenmerken werden perceptueel beoordeeld en vergeleken met de resultaten van een controlegroep. De spraakverstaanbaarheid en -aanvaardbaarheid van de kinderen met schisis verbeterden significant. Minder actieve articulatiestoornissen werden vastgesteld op 10 jaar. Passieve spraakstoornissen kenden geen verbetering. Of zeer vroege palatale sluiting resulteert in betere spraak is nog niet duidelijk. De spraak van de kinderen met schisis verbeterde, maar bleef verschillen van de controlegroep. Beperkte toegang tot gezondheidszorg en de mogelijke invloed van ondervoeding op de wondheling moeten in acht genomen worden bij het interpreteren van de resultaten. Bijkomend longitudinaal onderzoek met grotere samples is nodig.

Eric Manders – voormalig K.U. Leuven, voormalig Thomas More Hogeschool

Spraak-, Taal- en Gehoorproblemen in de Populaire Media. Overzicht en therapeutische toepassingen (50' + 10' vraagstelling)

We stelden ons de vraag of en hoe personen met communicatiestoornissen worden voorgesteld in de populaire media. Zowel in boeken als in films zijn er heel wat portrettingen te vinden van personen met spraak-, taal- en gehoorproblemen. Vaak echter worden deze op een negatieve wijze voorgesteld, hoewel o.a. uit autobiografieën en documentaire films blijkt dat zij vaak bijzonder sterk en weerbaar zijn. Op therapeutisch vlak kunnen verhalen of films niet alleen de gedachten, emoties en attitudes van de schrijver/lezer/kijker t.o.v. communicatieproblemen beïnvloeden, maar ook inzicht verschaffen over hoe te reageren op en om te gaan met dit soort problemen. Meer specifiek kunnen zowel fictieboeken als (auto)biografieën ook gebruikt worden in de context van bibliotherapie. Hierbij gaat het om het geleid gebruik van lezen, altijd met een therapeutisch resultaat voor ogen en dit zowel bij volwassenen als bij kinderen en zowel in een individuele als in een klassikale context.

SESSIE 1N Taalontwikkelingsstoornissen – moderator: Kirsten Schraeyen

Charlotte Mostaert – Logopedie en Audiologie, Thomas More Hogeschool

Een protocol voor taaldiagnostiek bij meertalige kinderen van 4 tot 6 (50' + 10' vraagstelling)

Het onderscheid tussen een blootstellingsachterstand en een taalontwikkelingsstoornis (TOS) is moeilijk te maken bij meertalige kinderen. Nochtans vragen beiden een andere aanpak: kinderen met TOS hebben nood aan logopedische therapie, kinderen met een blootstellingsachterstand niet.

We ontwikkelden een protocol om meertalige kinderen met en zonder TOS van elkaar te onderscheiden. Onze proefgroep bestond uit 44 meertalige kinderen van 4 tot 6 jaar. Het protocol is gebaseerd op longitudinale data van 23 kinderen en werd toegepast op een controlegroep van 21 kinderen. Alle deelnemende kinderen hadden een gemiddeld redeneervermogen en normaal gehoor. Ze legden een uitgebreid taalonderzoek af in beide talen.

De combinatie van volgende drie taken discrimineert het beste tussen meertalige kinderen met en zonder TOS: de totaalscore van de ALDeQ-NL, de kernscore van de CELF Preschool 2-NL en de begripsvragen bij een naverteltoon van de MAIN. Een stappenplan geeft aan hoe de resultaten op deze taken moeten worden geïnterpreteerd.

Het protocol blijkt een waardevolle tool om te bepalen welke meertalige kinderen thuisshoren in de logopedische praktijk.

Julie Daelman – Center for Speech and Language Sciences, Vakgroep Revalidatiewetenschappen, Universiteit Gent

Attitudes van leerkrachten tegenover meertalige studenten bekeken vanuit een logopedisch standpunt (25' + 5' vraagstelling)

Het hanteren van een aangepast taalaanbod in een multiculturele klas is een uitdaging voor vele leerkrachten. Aangezien leerkrachten vaak ook het eerste aanspreekpunt zijn voor ouders, hebben ze tevens een niet te onderschatten impact op het taalaanbod dat hun leerlingen thuis ontvangen en dus ook op de ontwikkeling van de moedertaal. Om de attitudes van Vlaamse leerkrachten ten opzichte van meertalige kinderen en hun taalontwikkeling in kaart te brengen werd een vragenlijst opgesteld die peilt naar zowel de cognitieve, emotionele als gedragsmatige attitudes. Uit de antwoorden van 710 respondenten bleek hoofdzakelijk dat de Vlaamse leerkrachten zich positief verhouden tegenover meertaligheid en het behoud van de moedertaal, maar dat zij voor zichzelf hierin geen actieve functie zien. Leerkrachten zijn vragende partij op vlak van extra vorming en advies. Daarom wordt tijdens deze lezing ook dieper ingegaan op welke manier logopedisten hieraan kunnen bijdragen.

Sam Denys – UZ Leuven, KU Leuven

De luistervaardigheid van kinderen evalueren aan de hand van de Evaluation of Children's Listening and Processing Skills (ECLiPS) vragenlijst voor opvoeders (25' + 5' vraagstelling)

In uitdagende luisteromstandigheden kunnen kinderen moeilijkheden ervaren om te verstaan wat er gezegd wordt, zelfs al hebben zij een goed gehoor. De verwerking van auditieve informatie doet niet alleen een beroep op perifere hoorfuncties, maar vereist eveneens een belangrijke bijdrage van taalverwerkings-, geheugen-, en aandachtsprocessen. Het is niet verwonderlijk dat luistermoeilijkheden vaak voorkomen bij kinderen met ontwikkelingsbezorgdheden.

De Evaluation of Children's Listening and Processing Skills (ECLiPS) vragenlijst voor opvoeders, ontwikkeld door Barry en Moore (2015, Verenigd Koninkrijk) tracht de luistervaardigheid van kinderen (6-11 jaar) op een holistische manier in kaart te brengen. Wij hebben de 38 stellingen vertaald naar het Nederlands, en een normeringstudie opgezet om referentiewaarden als functie van leeftijd en geslacht te bekomen. Daarnaast voerden wij een psychometrische analyse uit van het meetinstrument, ook op itemniveau (Rasch-analyse).

Net geen 110 normaalhoorende en typisch ontwikkelende kinderen namen deel. Het protocol bestond uit een gehoortest en een uitgebreide neurocognitieve testbatterij met gestandaardiseerde (deel)tests om intelligentie, taalvaardigheid, auditief- en werkgeheugen, en aandachtvaardigheid in kaart te brengen. Twee opvoeders vulden – onafhankelijk van elkaar – de ECLiPS in, en beantwoordden enkele vragen over de medisch-otologische voorgeschiedenis van hun kind.

Referentiewaarden voor de verschillende deelschalen komen relatief goed overeen met Britse normdata. Er is geen overtuigend leeftijdseffect, maar aparte normen voor jongens en meisjes zijn nodig. Vooral de scores op de taalschaal vertonen een duidelijke samenhang met de scores van formele taaltests. Kinderen met een verleden van trommelvliesbuisjes scoren lager op de auditieve verwerkingsschaal. Psychometrische bevindingen bespreken we graag tijdens een mondelinge presentatie (30 minuten).

Met deze studie werden referentiewaarden bekomen voor de Vlaamse vertaling van de ECLiPS, een vragenlijst om de luistervaardigheid te evalueren van lagere-schoolkinderen met ontwikkelingsbezorgdheden. De psychometrische kwaliteit van de vragenlijst werd geëvalueerd, gebruikmakend van moderne analysetechnieken die een gedetailleerde evaluatie op itemniveau mogelijk maken.

SESSIE 2N Dyslexie en dyscalculie – moderator: Nicky Wilssens

Luc Koning – Pravoo Instituut, Rijksuniversiteit Groningen

Redzaamheidslezen, over de vraag of snel kunnen lezen nodig is (50' + 10' vraagstelling)

Inleiding

Vanaf 1965, bij het verschijnen van een van de eerste genormeerde woordleestoetsen, de EMT, kregen kinderen de opdracht vlug te lezen. Vanaf 2017 is de toetsinstructie -vlug- door het Cito in hun meest recente leestoets de DMT gewijzigd in: -snel-.

Vanaf dat moment is de norm voor het lezen het snel lezen

De maar weinig gestelde vraag is of dit echt nodig is. Wat nodig is voor kinderen kan worden aangegeven met de term:

functionele geletterdheid. Kinderen moeten zich met hun leesvaardigheid kunnen redden in het dagelijkse leven.

Functioneel geletterd zijn, heeft dus te maken met het feit dat de technische leesvaardigheid de lezer in staat moet stellen een tekst te begrijpen. Functionele geletterdheid heeft ook te maken met de vraag of een kind de ondertiteling van de tv kan lezen en of het in staat is tot belevend lezen.

Onderzoek

Redzaamheidslezen kan gedefinieerd worden als het lezen waarbij het nagestreefde doel met betrekking tot de decodeervaardigheden niet bepaald wordt door de maximaal haalbare vaardigheid op het gebied van het technisch lezen, maar door de redzaamheidsvraag welke decodeervaardigheid er nodig is om niet belemmerd te worden bij het begrijpend lezen.

Vanaf 2018 vindt er een promotie-onderzoek plaats onder kinderen die niet meer aangespoord worden om snel te lezen/.

Tweemaal per jaar zijn/worden er gedurende 4 jaar toetsgegevens van de kinderen verzameld. In de lezing zal het redzaamheidslezen worden uitgelegd en zullen al enkele onderzoeksresultaten bekend worden gemaakt.

Sietske Walda – Primair Onderwijs en Behavioural Science Institute, Radboud University, Nijmegen

De rol van cognitieve vaardigheden bij lees- en spellingproblemen (25' + 5' vraagstelling)

Verskillende cognitieve vaardigheden worden in verband gebracht met lees- en spellingproblemen: vaardigheden die dicht bij het lees- en spellingproces liggen, zoals fonologische vaardigheden, maar ook vaardigheden die er verder vanaf staan, zoals geheugen en intelligentie. De lezing zal ingaan op de rol die deze vaardigheden spelen bij het lezen en spellen, maar vooral ook bij het leren lezen en spellen. Ofwel: op welke manier wordt vooruitgang in lezen en spellen beïnvloed door (andere) cognitieve vaardigheden, en welke implicaties heeft dit voor effectieve en efficiënte training van lees- en spellingvaardigheden? Dit alles wordt gebaseerd op de laatste inzichten uit wetenschappelijk onderzoek.

PARALLELSESSIES NAMIDDAG

14u30 - 16u30

SESSIE 3N Stotteren en broddelen – moderator: Glenn Aerts

Kurt Eggers – Thomas More Hogeschool, Universiteit Gent, Universiteit Turku

Temperament, emoties en stotteren (50' + 10' vraagstelling)

Tijdens deze lezing gaan we dieper in op de emotionele en temperamentgerelateerde processen die samengaan met ontwikkelingsstotteren. Naast een brede kadering van temperament, emotionele reactiviteit en regulatieprocessen, focussen we op recent wetenschappelijk onderzoek en theoretische invalshoeken bij het ontstaan en instandhouden van stotteren. We eindigen met mogelijke klinische overwegingen voor onderzoek en behandeling van stotteren bij jonge kinderen.

Anne Van Eupen – Praktijk Stottertherapie Nijmegen, Fonty Hogeschool Eindhoven

Broddelen: verwachtingen en mogelijkheden (25' + 5' vraagstelling)

Broddelen is een stoornis in de vloeiendheid van het spreken, waarbij de spreker onvoldoende in staat is zijn articulati tempo aan te passen aan de motorische en linguïstische eisen van het moment. (Van Zaalen, 2008).

Het resultaat hiervan wordt beschreven in de internationale codering broddelen ICD -10: ".... To give rise to diminished speech intelligibility....". Waardoor de spraakverstaanbaarheid is verminderd.

Een mooie definitie die ons veel inzicht heeft gebracht in het fenomeen broddelen ten opzichte van stotteren. Met name het articulatie tempo en de verminderde spraakverstaanbaarheid blijkt de broddelcomponent te bepalen. Meten van het hoge en variabele articulatie tempo, de te korte of onlogische pauzemomenten als ook het meten van de ratio niet- vloeiendheden, geven een indicatie om te kiezen voor een behandeling gericht op broddelen.

Broddelende sprekers hebben een zwakke overte en covert monitoring, ze corrigeren hun opgemerkte foutjes in het spreken niet, net op tijd of te laat. Daarom het advies om met Audio Visuele Feedback te starten waardoor symptoombewustzijn wordt verbeterd en de mogelijkheid om zelf naar covert herstel te kunnen gaan wordt hersteld.

Dus u zou kunnen gaan starten met training van identificatie van wat er gebeurt in het spreken. Om daarna de woordstructuur en het tempo en de pauzes aan te gaan passen.

Maar wat te doen met de persona in kwestie? De persoon die broddelt is vaak spontaan, een tikje slordig in de uitspraak, snel en soms wat impulsief. Maar echte participatieproblemen of een hulpvraag hierin komt meestal pas naar voren als zij door anderen op hun spraak gewezen zijn. En dan kan het nog zijn dat er echte flinke blokkades zijn ontstaan in het spreken door de onzekerheid of door de snelheid, waardoor weer aan stotteren wordt gedacht. De verleiding is groot om direct aan de slag te gaan met de Functieproblemen.

Ervaringen die de persoon met broddelen in zijn of haar dagelijks leven heeft door het tekort aan inhibitie en de impulsiviteit, de motorische onrust en snelheid en verhoogde lichaamsspanning of ademdruk zijn vaak meer dan wat er in het spreken gebeurt. Vaak blijkt ook nog sprake te zijn van problemen met informatieverwerking, onvoldoende geautomatiseerde taal en tekort aan pragmatische vaardigheden. Nog los van co-morbiditeit zoals TOS, ADHD of Autisme spectrum.

In deze lezing gaat Anne van Eupen in op de betekenis van de woorden in de definitie van van Zaalen (2008) :.... "waarbij de spreker onvoldoende in staat is"...., voor haar dagelijkse praktijk. Aan de hand van een model dat geïnspireerd is op Starkweather, probeert ze met practice based evidence een beeld te geven hoe ze de mogelijkheden van personen met broddelen plaatst in neuro -senso -motorisch perspectief. Kan hiermee de oorzaak van broddelen en andere participatieproblemen die ontstaan worden verklaard en/of beïnvloed? Ze probeert hiermee antwoord te geven op de vraag: "Welke mogelijkheden hebben personen die broddelen om verstaanbaar en begrijpelijk te spreken eigenlijk en wat kunnen wij van hen verwachten in therapie?" En de vraag : " Welke mogelijkheden hebben wij als logopedist om de oorzaak te beïnvloeden en wat kan de persoon die broddelt van ons verwachten?".

Rutger Wilhelm – Ervaringsdeskundige broddelen, auteur van het boek "Hoe de ontdekking dat ik niet stotterde maar broddelde mijn leven veranderde"

Hoe de ontdekking dat ik niet stotterde maar broddelde mijn leven veranderde (25' + 5' vraagstelling)

Nog niet zo lang geleden stond mijn wereld op zijn kop. Jarenlang ging ik door het leven als iemand die stotterde. Nadat ik de diagnose broddelen had gekregen, vielen veel dingen op hun plek, bijvoorbeeld waardoor het kwam dat het me jarenlang niet lukte om vloeiender of verstaanbaarder te spreken. Aan de hand van veelzeggende anekdotes zal ik mijn persoonlijke ontdekkingsreis met jullie delen, en laat ik ook ervaringen van andere broddelende sprekers de revue passeren. Vanzelfsprekend komen ook tips, tools en strategieën aan bod die het broddelaars makkelijker maakt om met het broddelen om te gaan.

PARALLELSESSIES NAMIDDAG

14u30 - 16u30

SESSIE 4N Neurogene communicatiestoornissen – moderator: Annelies Aerts

Frank Paemeleire – Arteveldehogeschool Gent, AZ Maria Middelaes Gent, Postgraduaat Neurogene Communicatiestoornissen

De communicator types van Garrett & Lasker: een zinvolle indeling bij personen met ernstige afasie? (50' + 10' vraagstelling)

Door de ernst van de taalstoornis lijkt het logisch dat we personen met ernstige afasie leren om hun talige restmogelijkheden te ondersteunen met allerlei hulpmiddelen en strategieën. Helaas merken we in de logopedische praktijk vaak frustratie over ondersteunde communicatie bij deze doelgroep. Bij het literatuuronderzoek voor het werkboek GLOBAMIX (Paemeleire & Moerkerke, 2020) stooten we op de weinig bekende indeling 'AAC-Aphasia Categories of Communicators' van Garrett & Lasker (2005). Dit is een systeem waarbij personen met afasie - op basis van hun individuele mogelijkheden op vlak van ondersteunde communicatie - in 6 categorieën worden ingedeeld. Fierens (2019) onderzocht onder andere de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de classificatie en de invloed van ervaring in een studie waarbij 9 personen met een ernstige afasie en 20 logopedisten werden betrokken. We evalueerden daarnaast de voorbije 2 jaar in AZ Maria Middelaes de klinische bruikbaarheid van de indeling bij personen met ernstige afasie. In deze presentatie worden de drie communicator categorieën die voor hun dagelijkse communicatie afhankelijk zijn van cueing of hulp van de omgeving besproken. Per categorie worden een aantal praktische methodieken en tips voor de behandeling toegelicht. Ten slotte evalueren we de bruikbaarheid van de AAC-Aphasia Categories of Communicators aan de hand van het beschikbare onderzoek en eigen klinische ervaring.

Klara Schevenels – Onderzoeksgroep Experimentele Otorinolaryngologie, Leuven Brain Institute, KU Leuven

Voorspellen van taalherstel bij afasie (50' + 10' vraagstelling)

Drie jaar geleden presenteerde ik op dit congres de outline van mijn doctoraatsonderzoek, getiteld "Verbeteren van de voorspelling van taalherstel na een beroerte door de inclusie van risico- en beschermende neurocognitieve factoren". We startten toen pas een longitudinaal onderzoek op, in nauwe samenwerking met de afdeling voor beroertezorg in het UZ Leuven, met als doel in een vroege fase na de beroerte een duidelijkere prognose te kunnen geven van het taalherstel van patiënten met afasie. In dit onderzoek zou de focus vooral liggen op de mogelijkheden in plaats van de beperkingen van de patiënt. Meer specifiek keken we aan de hand van geavanceerde MRI-technieken naar de rol van hersenstructuren betrokken bij (taal)leren en intacte verbindingen die belangrijk zijn voor taal. Dit jaar presenteer ik u graag de resultaten van dit onderzoek, gekaderd binnen een steeds toenemende literatuur rond predictie van individuele uitkomsten in deze populatie.

SESSIE 5N Dysfagie – moderator: Wendy De Bruycker

Dirk Vanneste – Privépraktijk stem Kooigem (Kortrijk)

Digitale, visuele feedback bij het leren ruiken en neussnuiten na totale laryngectomie (25' + 5' vraagstelling)

Achtergrond: Na een totale laryngectomie worden ruiken en neus snuiten sterk beperkt met weerslag op het psychosociaal functioneren. Er bestaan twee technieken om deze vaardigheden in zekere mate te recupereren. Visuele feedback kan de patiënt hierbij in belangrijke mate helpen.

Methode: In samenwerking met de docenten en leerlingen Don Bosco Kortrijk werd een prototype van een digitale visuele feedback ontworpen waarmee de persoon zijn vorderingen kan opvolgen. Dit wordt in de presentatie toegelicht.

Resultaat: Met dit apparaat is real time visuele feedback mogelijk, kunnen verschillende pogingen met elkaar vergeleken worden en is objectieve meting mogelijk. Conclusie: Deze digitale, visuele feedback helpt de patiënt duidelijk om de vaardigheid van ruiken en neus snuiten te verwerven.

Marthe Everaert – Onderzoeksgroep Experimentele Otorinolaryngologie, KU Leuven

Behandeling van de oorzaak van slikstoornissen aan de hand van faryngale elektrische stimulatie (25' + 5' vraagstelling)

Na een beroerte hebben veel patiënten dysfagie. Dysfagie wordt veroorzaakt door schade aan hersengebieden die verantwoordelijk zijn voor het slikproces.

Om de hersencontrole tijdens het slikken te herstellen kan een nieuwe behandelingsmethode met faryngale elektrische stimulatie gebruikt worden. Tijdens deze behandeling wordt een katheter via de neus ingebracht om de keel rechtstreeks te stimuleren. De kleine hoeveelheid elektrische stimulatie is veilig, niet pijnlijk en aangepast aan elke patiënt.

Eerder onderzoek toont aan dat slechts 10 minuten stimulatie per dag gedurende 3 dagen voldoende is om de hersenen te beïnvloeden en de neuroplasticiteit te verbeteren. Deze behandeling vermindert bij slikpatiënten aspiratie, het verbetert de voedingsstatus en resulteert in een kortere ziekenhuisopname.

We begrijpen echter nog niet precies welke elementen de basis vormen van deze verbeterde slikvaardigheden. Daarom moeten we de impact op de motoriek van keel en slokdarm verduidelijken. Leidt de hersenverandering tot een verbeterde spierfunctie in de keel en de slokdarm? Stelt het ons daarom in staat om op een veiligere en efficiëntere manier te slikken?

PARALLELSESSIES NAMIDDAG

14u30 - 16u30

SESSIE 5N Dysfagie – moderator: Wendy De Bruycker

Hanne Massonet – Onderzoeksgroep Experimentele Otorinolaryngologie, KU Leuven, UZ Leuven, Universiteit Antwerpen

Neuromodulatie als behandeling voor dysfagie - Transcranial Direct Current Stimulation (tDCS). (25' + 5' vraagstelling)

De voorbije jaren is er steeds meer belangstelling voor de rol van corticale plasticiteit bij slikrevalidatie. Recente inzichten omtrent de sensorimotorische controle bij het slikken en de onderliggende neurofysiologische processen belichten een nieuwe kijk op de revalidatie van dysfagie. Geleidelijk aan treedt er een verschuiving op van een meer 'perifere' benadering van de biomechanische aspecten van het slikken naar een meer 'centrale' benadering waarbij veranderingen op corticaal niveau gestimuleerd worden. Nieuwe neuromodulatietechnieken zoals repititive transcranial magnetic stimulation (rTMS) en transcranial direct current stimulation (tDCS) doen hun intrede. tDCS heeft in vergelijking met andere neurostimulatietechnieken het voordeel dat het draagbaar, eenvoudig in gebruik en niet duur is. Hierdoor lijkt klinische implementatie van deze techniek in de toekomst mogelijk. Tijdens tDCS wordt een lage elektrische stroom m.b.v. een cap met elektroden door de hersenen gestuurd. Diverse studies tonen aan dat tDCS veranderingen in het motorisch netwerk kan stimuleren. Deze effecten worden bovendien vergroot wanneer tDCS toegepast wordt tijdens een actieve motorische taak waardoor het de effectiviteit van bestaande behandelingen kan vergroten. Tijdens mijn doctoraatsonderzoek bestudeer ik o.a. het bijkomende therapie-effect van High-Definition tDCS bij personen met chronische radiatie-geassocieerde dysfagie. Het doel is om na te gaan of deze neurostimulatie het effect van een intensieve gecombineerde kracht- en sliktraining gedurende 8 weken kan faciliteren.

Hanne Massonet en Alice Vergauwen – KU Leuven, Universiteit Antwerpen

HIT-CRAD: Vlaamse studie naar intensieve slikrevalidatie bij personen met chronische radiatie-geassocieerde dysfagie na hoofd- en halskanker. (25' + 5' vraagstelling)

Meer dan 50% van alle patiënten die behandeld werden met (chemo)radiotherapie voor hoofd- en halskanker ontwikkelt dysfagie. Radiatie-geassocieerde dysfagie (RAD) kan optreden tijdens of vlak na de behandeling maar kan ook evolueren naar chronische RAD (C-RAD) als gevolg van persisterende weefselfibrose en spieratrofie. Deze slikproblemen kunnen leiden tot verminderde voedselinname wat een negatieve impact heeft op de levenskwaliteit. Herhaaldelijke longontstekingen en toenemend gewichtsverlies brengen bovendien de algemene gezondheid in gevaar.

Internationale studies tonen aan dat slikrevalidatie een positieve impact heeft op het slikvermogen, op voorwaarde dat er veelvuldig en langdurig geoefend wordt. Welke oefenmethode het meest effectief is voor deze pathologie werd tot op heden nog niet aangetoond.

Deze unieke, multicentrische HIT-CRAD-studie heeft als doel om het effect van drie innovatieve therapiemethoden bij personen met C-RAD te vergelijken. 105 patiënten worden willekeurig verdeeld in drie groepen. We vergelijken het effect van geïsoleerde slikkrachttraining (groep 1) met een combinatie van krachttraining en functionele slikrevalidatie (groep 2) door te kijken naar veranderingen in slikfunctie, levenskwaliteit en spierkracht. Tot slot willen we nagaan of het gebruik van niet-invasieve neuromodulatie het effect van deze gecombineerde kracht- en sliktraining kan versterken (groep 3).

Deze multicentrische studie zal bijdragen tot het formuleren van klinische richtlijnen voor de behandeling van C-RAD, met als doel deze invaliderende lange termijn toxiciteit in de toekomst nog meer evidence-based en effectief aan te pakken. Tijdens de presentatie worden de verschillende behandeltechnieken grondig besproken en geïllustreerd.

PARALLELSESSIES NAMIDDAG

14u30 - 16u30

SESSIE 6N Stemstoornissen – moderator: Youri Maryn

Evelien D'haeseleer – Center for Speech and Language Sciences (CESLAS), Vakgroep Revalidatiewetenschappen, Universiteit Gent, Erasmushogeschool Brussel

Het stemmasker in water: resultaten van een nieuwe SOVT techniek voor doorlopende spraak (25' + 5' vraagstelling)

Stemoefeningen met een gedeeltelijke occlusie van het aanzetstuk (semi-occluded vocal tract, SOVT) zijn oefeningen die positieve effecten voor de stemkwaliteit kunnen teweegbrengen. Het nadeel bij veel van deze technieken is dat de oefeningen geen doorlopende spraak toelaten. Om doorlopende spraak toch te includeren in deze oefeningen en zo generalisatie naar spontane spraak te bevorderen, werd een variant op water resistance therapy (waarbij gefoneerd wordt door een resonantiebuï die eindigt in water; WRT) ontwikkeld: het stemmasker met een resonantiebuï in water.

Deze presentatie gaat in op de effecten van het stemmasker met resonantiebuï in water op de akoestische en perceptuele stemkwaliteit van zowel professionele stemgebruikers als patiënten met dysfonie.

Een brede kijk op stembelastbaarheid van (toekomstige) leerkrachten

Kristin Daemers – AZ Maria Middelaes Gent & Carole Chiers – Arteveldehogeschool Gent

Deel 1: Verandering van akoestische stemparameters door stembelasting en absolute stemrust bij toekomstige leerkrachten en studenten met een toekomstig niet-sprekersberoep (25' + 5' vraagstelling)

De prevalentie van stemproblemen bij leerkrachten is aanzienlijk. Beschikken over een instrument waarmee voorspeld kan worden of de stembelastbaarheid volstaat om het beroep van leerkracht op vocaal vlak aan te kunnen, ware handig. Een onderzoek dat over verschillende jaren liep en in 2 presentaties voorgesteld wordt, probeert een aanloop naar het ontwerp van dergelijk instrument te zijn.

Honderddrieëndertig studenten, 73 toekomstige leerkrachten (proefgroep) en 60 studenten met een toekomstig niet-sprekersberoep (controlegroep), voerden een stembelastingstaak uit. Vóór, onmiddellijk na deze stembelastingstaak en na 45 minuten absolute stemrust, werden akoestische stemmetingen (Computerised Speech Lab van Kay Pentax en Praat) van zachte, normale en luide spraak uitgevoerd en werd aan de hand van verschillende vragenlijsten (o.a. Stemvermoeidheidsindex (SVI), Current Speaking Effort Level (EFFT), Vocal Tract Discomfort-schaal (VTD) en Voice Stress Inventory (VSI)) gepeild naar vocale gewoonten, stemhygiëne en laryngaal comfort.

Deel 2: Laryngaal comfort, stemvermoeidheid en coping gedrag bij (toekomstige) professionele en niet-professionele stemgebruikers (25' + 5' vraagstelling)

Zowel de intensiteit (I) als de fundamentele frequentie (F0) van reeksspreken werden bepaald voor zachte, normale en luide spraak. De stembelastingstaak resulteerde in significante stijgingen van I en F0 van zachte en normale spraak. De waarden gevonden bij zachte en normale spraak na vocale rust bleven significant verschillend van de waarden bekomen vóór de stembelastingstaak, wijzende op onvolledig vocaal herstel. Voor I en F0 van luide spraak werden geen significante wijzigingen gevonden.

Verschiedende perturbatiemetingen werden uitgevoerd op een aangehouden vocaal van zachte, normale en luide intensiteit. De meest consistente resultaten werden gevonden voor de parameters van de vocaal met normale luidheid: stembelasting resulteerde in significante daling van alle bestudeerde perturbatiemetingen, stemrust had een niet-significante stijging tot gevolg. De parameters na stembelasting en vocale rust bleven significant lager vergeleken met de beginwaarden. Ook dit gedeelte van het onderzoek wijst op onvolledig vocaal herstel.

De Aoustic Voice Quality Index (AVQI) toonde dezelfde verschillen: de stemkwaliteit verbeterde significant na stembelasting en verminderde niet-significant als resultaat van stemrust. De AVQI na stembelasting en -rust was significant lager dan de AVQI vóór stembelasting.

De controlegroep toonde significant lagere resultaten dan de proefgroep op de meeste perturbatiemetingen. Bij vrouwelijke studenten werden meer significante verschillen na stembelasting en -rust vastgesteld dan bij mannelijke.

Tijdens de presentatie delen de auteurs mogelijke verklaringen voor de onverwachte richting van wijziging van objectieve akoestische stemparameters door stembelasting en -rust.

PARALLELSESSIES NAMIDDAG

14u30 - 16u30

SESSIE 6N Stemstoornissen – moderator: Youri Maryn

Youri Maryn – Sint-Augustinus Ziekenhuis Wilrijk, Universiteit Gent, Université Catholique de Louvain, Hogeschool Gent, Phonanium Lokeren

Placebo's in stemtherapie ... hoe stem niet te beïnvloeden? (25' + 5' vraagstelling)

Talrijke studies hebben het effect van een of meer therapietechnieken bij de gedragsmatige behandeling van stemstoornissen onderzocht. Bij de meeste van deze onderzoeken ontbreekt echter controle, vooral door placebo/sham-technieken. Voor zover we weten, zijn er geen technieken/methoden waarvan verondersteld wordt dat ze niet-effectief zijn met betrekking tot stem en stemfysiologie, zodat ze kunnen worden gebruikt als zogenaamde 'ineffectieve controletechnieken' (d.w.z. schijn technieken) in het onderzoek van de resultaten van stembehandelingen. De huidige studie onderzocht daarom drie technieken waarvan aangenomen werd dat ze werkzaam leken voor patiënten maar dat eigenlijk niet zijn voor stemtherapie. Op basis van dit verkennende onderzoek kan worden geconcludeerd dat deze drie technieken adequate schijnmethoden voor stemtherapie kunnen zijn.

PARALLELSESSIES NAMIDDAG

14u30 - 16u30

SESSIE 7N Spraak- en gehoorstoornissen – moderator: Sanne Jassogne

Youri Maryn – Sint-Augustinus Ziekenhuis Wilrijk, Universiteit Gent, Université Catholique de Louvain, Hogeschool Gent, Phonanium Lokeren

Hoe het spraakspectrum verschilt tussen normaalhorenden en mensen met een hoogtonig gehoorverlies (25' + 5' vraagstelling)

Inleiding – Eén van de items in de theorie van Tomatis is dat spraakproductie alleen die frequenties kan bevatten die waargenomen kunnen worden door ons gehoor (Kurkowski, 2013). Bijgevolg kan worden verwacht dat gehoorverlies van specifieke frequenties zal leiden tot verlies van spraakenergie voor deze frequenties. Om dit te onderzoeken vergeleek de huidige prospectieve cohortstudie hoogfrequente spraakinhoud in continue spraak tussen normaalhorende personen en personen met een hoge-frequentie gehoorverlies. Methode – Voorlezen van de fonetisch gebalanceerde tekst 'De auto' (Martens et al., 2010) werd opgenomen van 10 patiënten met een hoge-frequentie perceptief gehoorverlies en 10 gematchte normaalhorende proefpersonen. Na pass-band filtering (0-10 kHz) werd het gemiddelde spectrale niveau (SL) in de 1/3-octaaftband rond elk van de zeven audiometrische octaaffrequenties bepaald in long-term average spectra (LTAS). Na normalisatie van de LTAS over de gemiddelde SL van de onderste drie octaaffrequenties, werd de helling van de logaritmische fitlijn door de SL's van de bovenste vier octaaffrequenties berekend. Ten slotte werd de diagnostische nauwkeurigheid en de significantie van het verschil tussen de twee groepen van deze hellingen onderzocht. Resultaten - De hellingen waren significant negatiever bij de slechthorende proefpersonen (Mann-Whitney U = 5; p <.001). Dit impliceert minder hoge-frequentie spraakinhoud bij personen met hoge-frequentie gehoorverlies. Analyse van de receiver operating characteristics gaf een bijna perfecte classificatie aan (Area under ROC = 0,95) tussen slechthorende en normaalhorende proefpersonen met helling = -12,7 als afkapwaarde. Conclusie - In deze studie werd de vorm van het audiogram (in casu ski-slope versus vlak/normaal) duidelijk weerspiegeld in de spectrale representatie van continue spraak. Dit is in overeenstemming met de theorie van Tomatis. Gezien het beperkte aantal deelnemers is echter voorzichtigheid geboden bij de interpretatie van de resultaten.

Tine Papeleu – Center for Speech and Language Sciences (CESLAS), Vakgroep Revalidatiewetenschappen, Universiteit Gent

Intonatieparameters bij genderdiverse personen (25' + 5' vraagstelling)

In het transitieproces van genderdiverse personen is spraak een van de moeilijkste hindernissen. Indien de spraak niet overeenkomt met de genderidentiteit, kan dit tot ernstige psychosociale problemen leiden. Genderdiverse personen kunnen aangewezen zijn op een logopedische interventie gericht op spraakkenmerken die belangrijk zijn voor de perceptie van de luisteraar. Uit een systematische review van Leung et al. (2018) blijkt dat intonatie een belangrijke prosodische component is die meespeelt bij genderperceptie. De aard en de mate van de toonhoogteveranderingen die nodig zijn voor het wijzigen van genderperceptie zijn echter niet gekend. De doelstelling van dit onderzoek is het exploreren van akoestische intonatieparameters in gender diverse personen en nagaan wat de relatie is tussen akoestische intonatieparameters en genderperceptie aan de hand van een luisterexperiment.

Dorien Ceuleers en Nele Baudonck – Vakgroep Hoofd en Huid, Universiteit Gent, Centrum voor gehoor- en spraakrevalidatie Ter Sprake, UZ Gent

Ontwikkeling en validatie van een Test voor (Audio)Visueel Spraakverstaan (TAUVIS) op woord- en zinsniveau (25' + 5' vraagstelling)

Spraakverstaan is een bimodaal proces, waarbij zowel auditieve als visuele informatie een grote rol speelt. Vooral bij ongunstige luisteromstandigheden, bijvoorbeeld door de aanwezigheid van gehoorverlies, is visuele informatie (d.i. spraakafzien) van groot belang. Aangezien spraakafzien een complexe vaardigheid is, kan het voor personen met een gehoorverlies een meerwaarde bieden om hierin getraind te worden. Om het effect van training op te volgen heerst in Vlaanderen de nood aan een gestandaardiseerd meetinstrument om het (audio)visueel spraakverstaan in kaart te brengen. De Test voor (Audio)Visueel Spraakverstaan (TAUVIS) werd samengesteld om hieraan tegemoet te komen. De TAUVIS bestaat uit drie lijsten monosyllabische woorden, drie lijsten polysyllabische woorden en drie lijsten zinnen. Zo kan het spraakverstaan in de drie modaliteiten (auditief, visueel, audiovisueel) in kaart worden gebracht. Scoreformulieren werden voorzien om een kwantitatieve en kwalitatieve analyse te maken. Momenteel wordt een pilootonderzoek uitgevoerd bestaande uit het nagaan van de test-hertestbetrouwbaarheid en verdere validatie.

POSTERS

Poster 1: De invloed van manuele bewegingen op de onvloeiendheden van personen met downsyndroom
Babette Maessen (KU Leuven), Ellen Rombouts (KU Leuven), Bea Maes (KU Leuven), Inge Zink (KU Leuven, UZ Leuven)

Poster 2: Differentierend vermogen van narratieve vaardigheden bij meertalige taaldiagnostiek
Lotte Van den Eynde (KU Leuven), Lotte Niveau (KU Leuven), Ellen Van Den Heuvel (UZ Brussel) & Inge Zink (KU Leuven, UZ Leuven)

Poster 3: eHealth in mimetherapie: kwalitatief onderzoek naar het perspectief van therapeut en patiënt
Liesbet Desmet (Arteveldehogeschool Gent, Sint-Augustinus Ziekenhuis Wilrijk, zelfstandige praktijk Moorslede), Avaux Marianne (UZ Brussel), Ertveldt Femke (Arteveldehogeschool Gent), Rose Elisabeth (Arteveldehogeschool Gent), Tulleneers Manon (Arteveldehogeschool Gent), Van Lokeren Kiani (Arteveldehogeschool Gent)

Poster 4: Innovatie in de mimetherapie: ontwikkeling van een digitaal oefenplatform vanuit het perspectief van therapeut en patiënt
Liesbet Desmet (Arteveldehogeschool Gent, Sint-Augustinus Ziekenhuis Wilrijk, zelfstandige praktijk Moorslede)

Poster 5: Hoe pakken logopedisten in Vlaanderen taaltherapie bij meertalige kinderen aan?
Heleen Leysen (Thomas More Hogeschool), Charlotte Mostaert (Thomas More Hogeschool), Joke Simons (Thomas More, Mechelen), Luka Vinckx (Thomas More Hogeschool)

Poster 6: Laat leerkrachten meertalige kinderen correct doorverwijzen
Lotte Vandembemt (Thomas More Antwerpen), Heleen Leysen (Thomas More Antwerpen), Charlotte Mostaert (Thomas More Antwerpen)

Poster 7: Hodotopische netwerkaanpak voor de pre-, intra- en postoperatieve taalevaluatie in patiënten met een hersenglioom: over event-gerelateerde potentialen en spontane taal
Yana Criel (BrainComm, Universiteit Gent), Kim De Keyser (BrainComm, Universiteit Gent), Edward Baert (Neurochirurgie, UZ Gent), Jean-Pierre Kalala (Neurochirurgie, UZ Gent), Giorgio Hallaert (Neurochirurgie, UZ Gent), Dirk Van Roost (Neurochirurgie, UZ Gent), Pieter van Mierlo (Medical Imaging and Signal Processing Group, Universiteit Gent), Miet De Letter (BrainComm, Universiteit Gent)

Poster 8: Het effect van leeftijd en geslacht op verbaal-semantische verwerking: de ontwikkeling van elektrofysiologische normen
Elissa-Marie Cocquyt (Vakgroep Revalidatiewetenschappen, Universiteit Gent), Patrick Santens (Vakgroep Hoofd en Huid, Universiteit Gent), Pieter van Mierlo (Vakgroep Elektronica en Informatiesystemen, Universiteit Gent), Wouter Duyck (Vakgroep Experimentele Psychologie, Universiteit Gent), Arnaud Szmalec (Vakgroep Experimentele Psychologie, Universiteit Gent), Miet De Letter (Vakgroep Revalidatiewetenschappen, Universiteit Gent)

Poster 9: Virtual Reality en stotteren: een tool voor ervaringsgericht leren
Helena Deman (Departement Neurowetenschappen, ExpORL, KU Leuven), Ellen Rombouts (Departement Neurowetenschappen, ExpORL, KU Leuven)

POSTERS

Poster 10: Validiteit en betrouwbaarheid van de Nederlandstalige Children's Voice Handicap Index-10
Adriaansen Anke, Meerschman Iris, Van Lierde Kristiane, Everaert Charlot, D'haeseleer Evelien (Centre for Speech and Language Sciences, Universiteit Gent)

Poster 11: Toetsen functioneel schrijven
Liesbeth Van den Eynden, Sabine Van Eerdenbrugh, Catherine Cornette (Thomas More Antwerpen)

Poster 12: Instrumenteel slikonderzoek door logopedisten in Nederland: inventarisatie van gebruik van flexibele endoscopische evaluatie van het slikken (FEES) en slikvideo (VFES)
Elske van Liere (Admiraal de Ruyterziekenhuis, Goes; Postgraduaat Dysfagie, Arteveldehogeschool Gent), Jeanine Brink (Nederlandse Vereniging voor Logopedie en Foniatrie), Anne-Sophie Beeckman (Postgraduaat Dysfagie, Arteveldehogeschool Gent; AZ Maria Middelaars, Gent)

Poster 13: Spraakklankstoornissen en stotteren: therapie bij kleuters
Anke Bongaerts (Praktijk PIT, Merksem), Celine Delameillieure (Logopedie- en stotterpraktijk Spreken-der-Wijs, Hoegaarden), Janne Fret (De Taaltoren, Wilrijk), Sabine Van Eerdenbrugh (Thomas More Hogeschool)

Poster 14: Sociaal-communicatieve vaardigheden bij kinderen met 22q11.2 duplicatie in vergelijking met siblings en kinderen met 22q11.2 deletiesyndroom
Jente Verbesselt (Departement voor Menselijke Erfelijkheid, KU Leuven), Ellen Van Den Heuvel (Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen, UZ Brussel; De Compagnons, Elewijt), Inge Zink (Experimentele Oto-rhino-laryngologie, KU Leuven; MUCLA, UZ Leuven), Ann Swillen (Departement voor Menselijke Erfelijkheid, KU Leuven, UZ Leuven)

Poster 15: Stotteren en meertaligheid: diagnostisch en therapeutisch protocol
Glenn Aerts (Arteveldehogeschool Gent, Zelfstandige praktijk Haapr Antwerpen)

Poster 16: Implementatie van spraakbiomarkers in het digitaal gezondheidsplatform Neuropath voor personen met de ziekte van Parkinson
Aerts Annelies (Arteveldehogeschool Gent, AZ Sint-Lucas Gent), Dominique De Beul (Arteveldehogeschool Gent), Alexandre Sokolow (Multitel, Mons), Jan Louagi (NeuroPath), Benoit Tas (NeuroPath)

Poster 17: Eigenschappen en evolutie van postintubatie dysfagie na COVID-19 infectie
Batens Katja (Fysische Geneeskunde en Revalidatie, Centrum voor gehoor- en spraakrevalidatie Ter Sprake, UZ Gent), Van Lierde Kristiane (Vakgroep Spraak-Taal-en Gehoorwetenschappen, Universiteit Gent), Van den Broeck Jana (Centrum voor gehoor- en spraakrevalidatie Ter Sprake, UZ Gent), De Beck Anke (Centrum voor gehoor- en spraakrevalidatie Ter Sprake, UZ Gent), Hendrickx Elien (Fysische Geneeskunde en Revalidatie, Centrum voor gehoor- en spraakrevalidatie Ter Sprake, UZ Gent), Dochy Frederick (Hoofd- en Halsheelkunde, UZ Gent), De Kezel Magalie (Neus-, Keel- en Oorheelkunde, UZ Gent), & Tomassen Peter (Vakgroep Hoofd en Huid, Universiteit Gent; Hoofd- en Halsheelkunde, UZ Gent)